

У 1981 годзе ў рэспубліканскай газеце "Знамя юности" пачала рэгулярна з'яўляцца паласа "Фэзтон", прысвечаная фантастыцы. З цікавасцю прачытаў там некалькі апавяданняў, сціпла падпісаных "С. Солодовников", і парадаваўся, што ў папулярны жанр прыйшоў яшчэ адзін таленавіты аўтар. Але ён абраў для сябе больш складаны і цяжкі шлях: стаў даследчыкам беларускай фантастыкі і яе нястомным прапагандыстам. Знакамітыя "фантастычныя сямёркі" часопіса "Рабочая смена" (пазней "Парус"), сацыйны падборкі апавяданняў беларускіх фантастаў у часопісе "Нёман" — ніводная з іх не абходзілася без актыўнага ўдзелу Станіслава Васільевіча.

У не такія ўжо і далёкія часы, калі беларускія выданні і выдавецтвы па звычцы "асцярожнічалі" ў дачыненні да фантастыкі, ён быццам ледакол, літаральна прабіваўся скрозь крыні неразумення і непрыманія, "прывучаў" выдаўцоў і чытачоў да думкі пра важнасць і неабходнасць развіцця жанру. З задавальненнем прыгадваю нашу сумесную працу над серыяй "Галактыка" (выдавецтва "Універсітэцкае") у той рамантычны перыяд. І сёння ў Інтэрнеце можна знайсці захопленыя водгукі пра кнігі "Обнаженное солнце", "Конец детства", "Крылья ночи", у якіх

Побач з марай

Памяці Станіслава Саладоўнікава

Мінула больш за сорок дзён, як з намi няма Станіслава Саладоўнікава — таленавітага крытыка, публіцыста, пісьменніка, які пайшоў з жывіцца... З цягам часу больш выразна пачынаеш разумець тое, чаго не паспеў усвядоміць у першыя гады пасля жальбоўнай весткі: наколькі гэта вялікая страта для беларускай фантастыкі, літаратуры наогул.

былі сабраныя лепшыя ўзоры замежнай фантастыкі.

Шэраг анталогій фантастычных твораў, у тым ліку айчынных, быў укладзены Станіславам Саладоўнікавым для выдавецтваў "Мастацкая літаратура", "Юнацтва". І ў кожнай праדмове ці пасляслоўі да гэтых ці іншых зборнікаў, як і ў сваіх кнігах і артыкулах, ён выказаў ніякае арыгінальнае думак і плённых ідэй. У кнізе "Люди дара", артыкулах "Три волны белорусской фантастики", "Паралельная перасякаюцца" Станіслаў Васільевіч падкрэсліваў, што ўяўленне, фантастыка дазваляюць смела зірнуць у твар Невядомаму, гаварыць пра іх канструктыўную ролю ў жыцці грамадства.

Пісьменнікаў-фантастаў у Беларусі не сказаць, каб шмат,

але яны ёсць. Ён быў адзін. І яго творчая спадчына — гэта летапіс нараджэння, станаўлення і развіцця жанру фантастыкі ў Беларусі, яго гісторыя і дзень сённяшні. Станіслаў Васільевіч апекаваўся маладымі фантастамі, даваў ім каштоўныя прафесійныя парады. Так, ён указваў на беларускую міфалогію, традыцыйную культуру як на неверагодна багатую крыніцу сюжэтаў, раіў "прыгледзецца" да недаацэненага і цяпер беларускага вучонага Альберта Вейніка, чья навуковая творчасць — сапраўдная скарбніца ідэй для фантаста.

Памятаю, як у тэлевізійнай перадачы "Слова пісьменніка" ён захоплена гаварыў пра зурьстычную ролю фантастыкі ў адукацыі, выхаванні маладога пака-

лення. Называючы выхад у 2007 годзе ў выдавецтве "Мастацкая літаратура" зборніка "Люстэрка Сусвету" выключнай з'явай у сучаснай беларускай літаратуры (гэта насамрэч першая падобная анталогія — па жанравай і стылістычнай разнастайнасці твораў, колькасці аўтараў), Станіслаў Саладоўнікаў у прадмове да кнігі адзначыў, што яна павінна прыйсці ў школы і гуманітарныя ВНУ.

Ён быў перакананы, што ў краіне, дзе створана свая "Сілкавая даліна" — Парк высокіх

тэхналогій, фантастыка не можа не быць запатрабаванай. Марыў, што яе будуць выкладаць у ВНУ, як гэта ўжо адбываецца ў некаторых краінах. Думаецца, час гэты недалёка, у тым ліку і дзякуючы намаганням Станіслава Васільевіча, які рабіў дзеля гэтага ўсё, што ад яго залежала. У прыватнасці, кандыдат філалагічных навук, дацэнт кафедры беларускай філалогіі і сусветнай літаратуры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў Станіслаў Саладоўнікаў вёў у гэтай ВНУ спецкурс па фантастыцы — пакуль адзіны ў нашай краіне...

Смерць напаткала Станіслава Васільевіча за працоўным сталом. Ён рыхтаваў новую кнігу, артыкул пра навінкі беларускіх выдавецтваў. На жаль, яны засталіся недапісанымі.

...Перад мною ляжыць даўні артыкул Станіслава Саладоўнікава "Поплеч з мараю: пра беларускую фантастыку". У ім аўтар выказаў глыбокую перакананасць у тым, што ў Беларусі маецца сур'ёзны грунт для развіцця фантастыкі, што яна патрэбна нашай краіне. Станіслаў Васільевіч марыў пра вялікую будучыню беларускай фантастыкі. Для мяне ягонае імя заўсёды будзе стаяць побач з гэтай марай.

Генадзь АНУФРЫЕЎ